

Рибак О.М.

к.е.н., доц.,

доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування.

Зяць Ю.А.

здобувач вищої освіти,

Національний авіаційний університет, м. Київ.

РОЗВИТОК БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ПІД ВПЛИВОМ ДЕСТРУКТИВНИХ ФАКТОРІВ

Анотація. Авторами досліджені основні тенденції розвитку ринку банківських послуг України. Розкрито залежність основних показників розвитку ринку від зовнішніх факторів впливу. Запропоновано адаптувати закордонний досвід нейтралізації деструктивних факторів в період кризових явищ та процесів.

Ключові слова. деструктивні фактори, банківська система, стійкість банківської системи, криза.

Виклад основного матеріалу дослідження. Значна кількість досліджень стосовно вирішення нагального питання банківської системи було здійснено саме вітчизняними вченими. Серед них варто виділити Т. Косову, В. Коваленко, Ю. Гаркуша тощо. У вивчених працях розкриті особливості управління національною економікою в період кризових явищ, досліджені способи стабілізації ситуації. Однак, проблема стабілізації банківської системи України в умовах сьогодення потребує доопрацювання. З вивчених джерел зрозуміло, що стійкістю вважається здатність комерційного банку ефективно функціонувати в економіці, незважаючи на вплив зовнішніх та внутрішніх факторів [2], саме тому трансформація банківської системи України, що відбулась під впливом кризових явищ та процесів, стала неминучою та мала істотну динаміку.

В процесі стабілізації банківського сектору основним з показників є капітал. В умовах складного політичного та економічного стану, який погіршується через військові дії на Сході України та корона-кризу, загострюється проблема забезпечення комерційних банків. На рисунку 1 наведено кількість зареєстрованих комерційних банків та тих, що володіють іноземним капіталом. Як бачимо кількість діючих банків та банків з іноземним капіталом почала зростати після кризи 2008 року і аж до наступної кризи 2014 року. Після того кількість банків почала суттєво зменшуватися, але разом з тим кількість банків зі 100% іноземним капіталом зростає.

Конкретизуючи дослідження варто відмітити, що у 2008 р. частка вітчизняних банків становила 63,4%, а вже у 2021 р. цей показник став 24,3%. З одного боку можна сказати, що це є позитивною тенденцією, адже йде залучення іноземних інвестицій, але з іншого боку така велика частка іноземного капіталу несе загрозу занепаду вітчизняних банків, залежність

української економіки від зовнішніх факторів та від курсу іноземної валюти. Тому зменшення частки вітчизняних банків негативно впливає на фінансову стійкість.

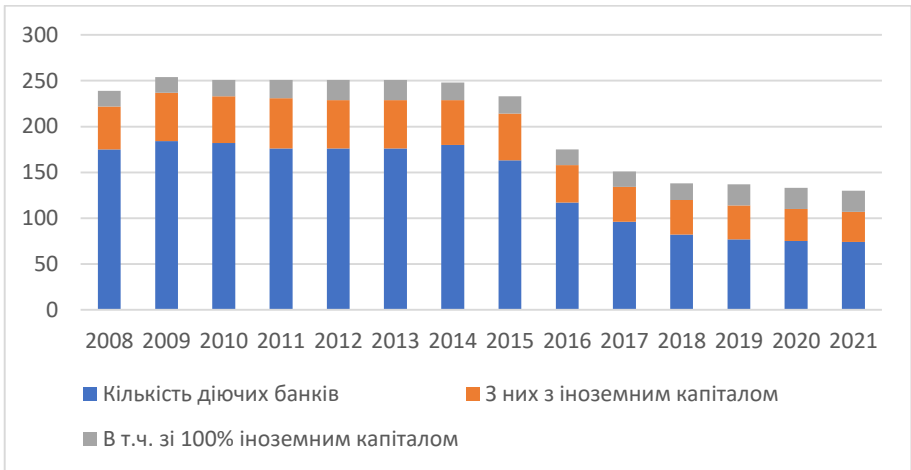

Рис. 1. Кількість комерційних банків в Україні в період 01.01.2008-01.01.2021 рр.

Джерело: складено авторами за даними [3]

Інший показник, який варто розглянути, це достатність власного капіталу в рамках захисту інтересів вкладників. Динаміку капіталу банків України розглянемо на рисунку 2. З таблиці видно, що величина капіталу з 2008 року зростала. У зв'язку з кризою 2014 року сума капіталу почала падати. Далі корона-криза 2019 р. знову мала негативний вплив на капітал, але вже з 2020 року він почав зростати не зважаючи на тимчасове послаблення регулятивних заходів.

На стійкість комерційного банку також впливає регулятивний капітал та його достатність. З 2008 р. даний показник мав тенденцію до зростання, але після 2014 р. пішов на спад. Цьому сприяв перехід великої кількості комерційних банків в стан ліквідації. З 2017 р. показник почав поступово зростати, що у свою чергу підняло величину його достатності (Н2), і у порівнянні з попереднім роком він збільшився на 3,51. В результаті корона кризи регулятивний капітал зменшився, але у січні місяці цього року знову спостерігається позитивна тенденція.

В підсумку проведених досліджень варто відзначити, що з метою підвищення ефективності роботи банківської системи України, було б доречно перейняти певний зарубіжний досвід. Європа та США виділяють кілька можливих способів: розуміти потреби клієнтів та задовольняти їх очікування, ефективно управляти кредитним портфелем, оптимізувати кредитні та

відсоткові ризики, розширювати коло операцій з інвестиційними цінними паперами, мінімізувати адміністративні витрати, тощо.

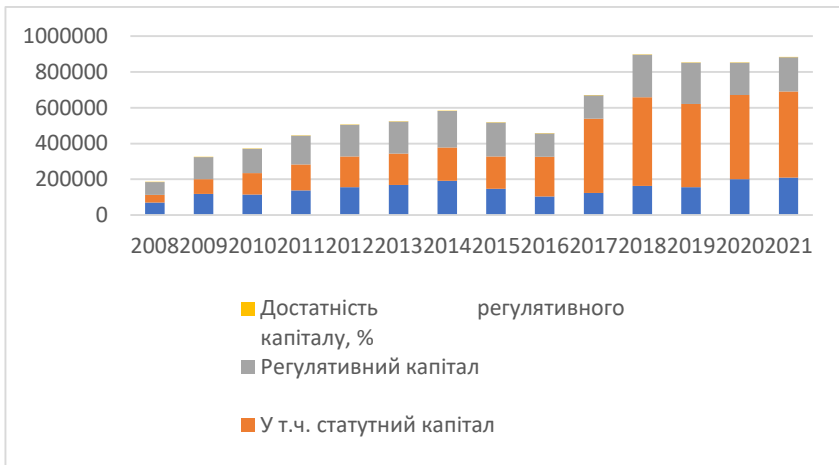

Рис. 2. Капітал комерційних банків в період 01.01.2008-01.01.2021 рр.
(млн. грн).

Джерело: складено авторами за даними [3]

У підсумку варто відзначити, що, банківська система України є нестабільною, а комерційні банки не достатньо стійкими, адже легко підпадають під вплив деструктивних факторів. Стабілізація ситуації потребує системності підходів та комплексу стратегічних рішень на макро-, мезо – та мікрорівнях, що дозволить не тільки працювати на належному рівні рентабельності а і активізувати діяльність українських банків значно диверсифікуючи джерела їх доходів на фоні оптимізації витрат.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА:

1. Косова Т.Д., Деєва Н.Е., Ползікова Г.В. Фінансова архітектура як базис розбудови управління національною економікою. *Економіка та держава*. 2020. №8. С. 49-52.
2. Дзюблюк О. Актуальні проблеми розвитку банківської системи України. *Банківська справа*. 2016, № 1. С. 3-32.
3. Міністерство фінансів України. Офіційний сайт URL : <https://minfin.com.ua/> (дата звернення 02.12.2021).